

2023

Stor natur i Furesø kommune

**4 forslag til store
sammenhengende
naturområder med
græsning og vildere
natur.**

Anders Adams

Morten Rosenvold Villadsen

23-02-2023

Biodiversitetskrisen

Vi har en biodiversitetskrisen, fordi kvaliteten af vores natur er blevet kontinuerlig ringere i flere tusinde år. Denne negative udvikling er accelererende.

Forskningens anbefalinger – naturlige dynamikker

Forskningens anbefalinger er klare. Den danske natur har brug store sammenhængende naturområder med plads til naturlige dynamikker som vand, ild, storm, store dyr, urørt skov. Opskriften findes. Man har lavet forsøg og forskning. Nu er det blot at fokusere på at virkeliggøre.

Konkrete forslag

I dette dokument fremlægger vi en række konkrete forslag til at bevare og styrke naturen i Furesø Kommune. Inden det er for sent.

Vi viser små, store og meget store muligheder. Jo større område, jo mere værdifuld natur vil man kunne gavne. Ambitionsniveauet er politisk, men vores opfordring må være at tænke så stort som muligt! For naturens skyld.

Kortene er et idéoplæg og potentialet for at udvide arealerne mod både nord, syd, øst og vest er bestemt til stede. Det er oplagt at realisere projektet i samarbejde med nabokommunerne, kirken og andre jordejere.

Alle opmålingerne er estimater.

Fokuser på den værdifulde natur – den ringe natur har vi nok af

Det er langt vigtigere at bevare og forbedre den værdifulde natur (Arvesølvet) end at skabe ny natur og omlægge marker fra drift til brak eller lignende. Den værdifulde natur kommer aldrig tilbage hvis den først er væk, mens den nye natur kan tage årtier (århundreder) før den gør en forskel for biodiversiteten.

Furesø har – også på nationalt niveau – værdifulde naturområder. Desværre er de generelt i dårlig tilstand. Naturplejen er i øjeblikket mangelfuld.

For alle forslag gælder, at der er en stor naturværdi, men denne trues af manglende naturlige dynamikker – særligt græsning. Resultatet er tilgroning med få dominerende arter og en forsvinden af de særlige og sårbare arter.

Artstabet fortsætter. Heldigvis kan meget gøres med enkle midler. Hvis man har viljen og modet – særligt politisk.

Den overvejende del af de arealer vi herunder behandler, er allerede i dag alle fritaget fra produktionsinteresser. Naturstyrelsens skove er således allerede udlagt til urørt skov. Det næste vigtige skridt er at sikre naturlig græsning med store planteædere efter samme forskningsbaserede model som naturnationalparkerne.

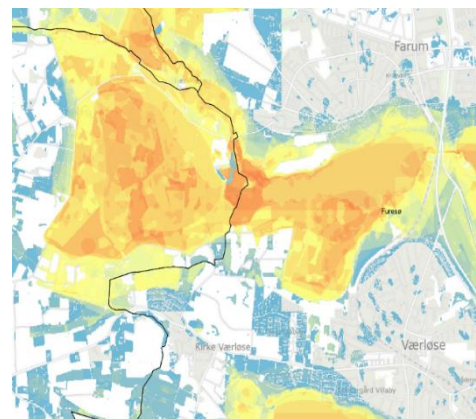
Sådanne dyr kan være hest og okse som de primære, men med mulighed for flere større arter som kronhjort, elg, bison, vildsvin, vandbøffel og bæver.

Forslagene rummer store områder med både højt og lavt beliggende områder, våde og tørre partier og skov og lysåben natur. Derfor er de yderst velegnede til helårsgræsning.

Furesøs arealer med høj bioscore

Nedenfor præsenterer vi en række kort, der viser vigtige naturområder som relativt let kunne få en langt mere optimal tilstand. Vi har i skitseform illustreret muligheder med offentligt ejede arealer og dernæst hvordan man i samarbejde med private, kan finde endnu større potentialer. Arealerne er udvalgt fordi de har høje naturværdier¹ og fordi de udgør sammenhængende store områder. Det er for eksempel overraskende få veje der skal krydses, for at kunne skabe mange hundrede hektar store sammenhængende naturområder.

En helt ny forskningsrapport² peger, som os, på Ganløse Ore, Sortemosen og Ryget komplekset som så værdifuldt at det bør udlægges som strengt beskyttet natur, hvis Danmark skal leve op til EU's målsætning om beskyttet natur (se kort s. 19). Arealet har tidligere været foreslået som Naturnationalpark og kan eventuelt komme i spil igen.

Publikumssucceser

Alle steder hvor store planteædere udsættes, bliver områderne enormt attraktive for besøgende. Bisonerne i Almindingen, er eksempelvis blevet Bornholms næstmest besøgte attraktion efter Hammershus med årlige 100.000 besøgende. Dyrehaven er Danmarks mest besøgte naturområde.

Brugergrupper, hegn og begrænsninger

Inden for hegningen, skal hundeluftere holde hunden i snor, og derfor kan man tilgodese denne brugergruppe med andre områder, hvor man kan lufte hunde frit (evt. i mindre aflukker). Nye naturområder på tidligere landbrugsjord er oplagt til denne anvendelse, da man alligevel ikke kan forvente værdifuld natur her. Eksempelvis markerne ved Ryget.

Ryttere og cyklister kan, alt efter temperament, fortsætte med deres rekreative aktiviteter, men blot vide at de ikke har forkørselsret hvis stierne er optagede af naturområdernes dyreliv.

Dette kan i udgangspunktet løses ved information, skiltning og evt. ved anlæggelse af andre sti-faciliteter i ikke-værdifuld natur. Få de løse hunde hen på den dårlige (nyanlagte) natur og sæt græssere ud på den værdifulde natur.

Vores forslag tager udgangspunkt i arealer ved Baunesletten. Netop af hensyn til hundeluftere foreslås det at kun den nordligste halvdel af Baunesletten hegnes og at den, blandt hundeluftere, populære sø ligger udenfor hegningen. Den sydlige del af Baunesletten bør fortsat plejes med ild, høslæt og lignende gavnlige plejetiltag. Den samme model kan anvendes, hvis man igangsætter en hegning på naturområderne nord for Farum Sø. Her vil man også kunne friholde områder til hunde og andre aktiviteter ved ikke at hegne helt op til Kålungsvej.

Naturnationalpark i Furesø kommune

Regeringen (SMV) har i regeringsgrundlaget beskrevet at der skal udpeges 5 nye natur nationalparker. Furesø kommune rummer faktisk så store arealer af sammenhængende værdifuld natur at man ville kunne lægge billet ind på at blive udpeget.

Regeringens partier vægter kommunal opbakning højt og derfor vil det ikke være et utænkeligt scenarie at dette ville kunne lykkes hvis man politisk ønsker det og arbejder for det. Det ville være uden tvivl være et gevaldigt løft for biodiversiteten i Furesø og et rykklap uden lige, der også vil bidrage med arbejdspladser, turisme og aktivitet i kommunen.

¹ www.biodiversitetskortet.dk

² <https://dce2.au.dk/pub/SR507.pdf>

Morten Rosenvold Villadsen – biodiversitetsmedarbejder og borger i Furesø Kommune

Anders Adams – Naturforvalter i Gladsaxe kommune og borger i Furesø kommune

Furesø kommune kunne også være en aktiv naturstemme i debatten og forvaltningen af den urørte skov der også rummer muligheder for græssende dyr og vild natur.

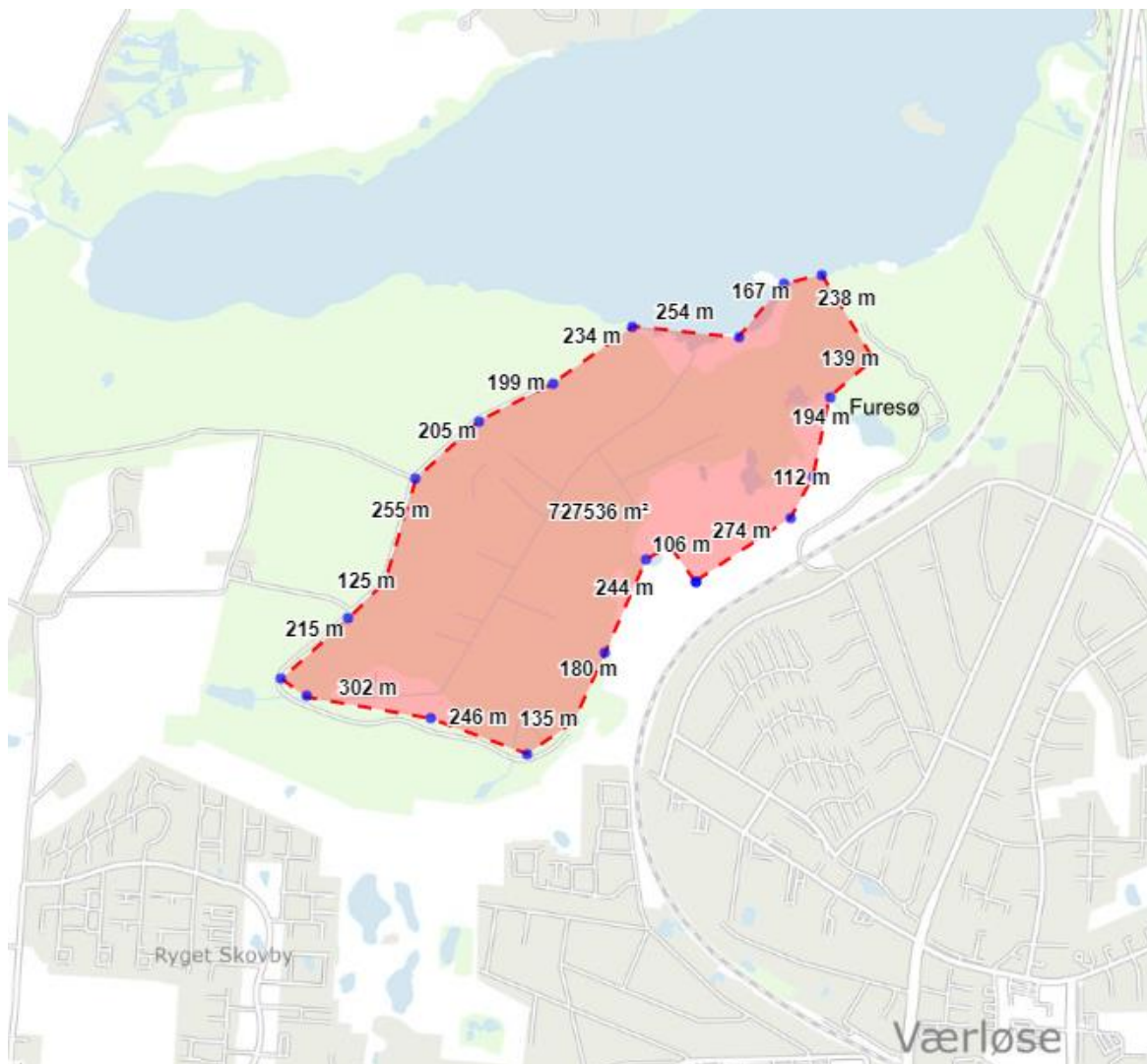
Det er afgørende, hvis vi vil vende den negative udvikling, at vi arbejder med at få mere vild natur, med store græssende dyr. Det er anbefalingen fra IPBES, Biodiversitetsrådet og det er modellen for de kommende Naturnationalparker. De steder hvor man allerede har taget dette middel i brug ser man en fremgang i biodiversitet. Det handler blot om at gøre det.

Ligesom andre kommuner der allerede er i gang: **Ballerup, Rudersdal, Albertslund, Gladsaxe, Helsingør, Vejle, Slagelse, Kalundborg, Holbæk, Vordingborg, Aalborg** m.fl.

1 Engblomme, forsvundet fra kommunen da den forsvandt fra Gedevasebro. Har tidligere også været i Oremosen og Sortemosen. Rødlistet.

Forslag 1) Sækken og Baunesletten, kommunale og statslige arealer, 73 hektar, 4km hegn.

Sækken og Baunesletten, kommunale og statslige arealer, 73 hektar, 4km hegn.

Her er tale om et stort, velarronderet og ambitiøst sammenhængende naturområde med mange forskellige naturtyper som skov, mose, eng og overdrev.

Fokusarter (arvesølvet)

I området flyver både Violetrandet Ildfugl (på Baunesletten) og Grøn Busksommerfugl (i Sækken). Begge er i kraftig tilbagegang på Sjælland og Furesø kommune har her et særligt ansvar. Deres levesteder trues af tilgroning. Afgræsning vil afhjælpe dette problem.

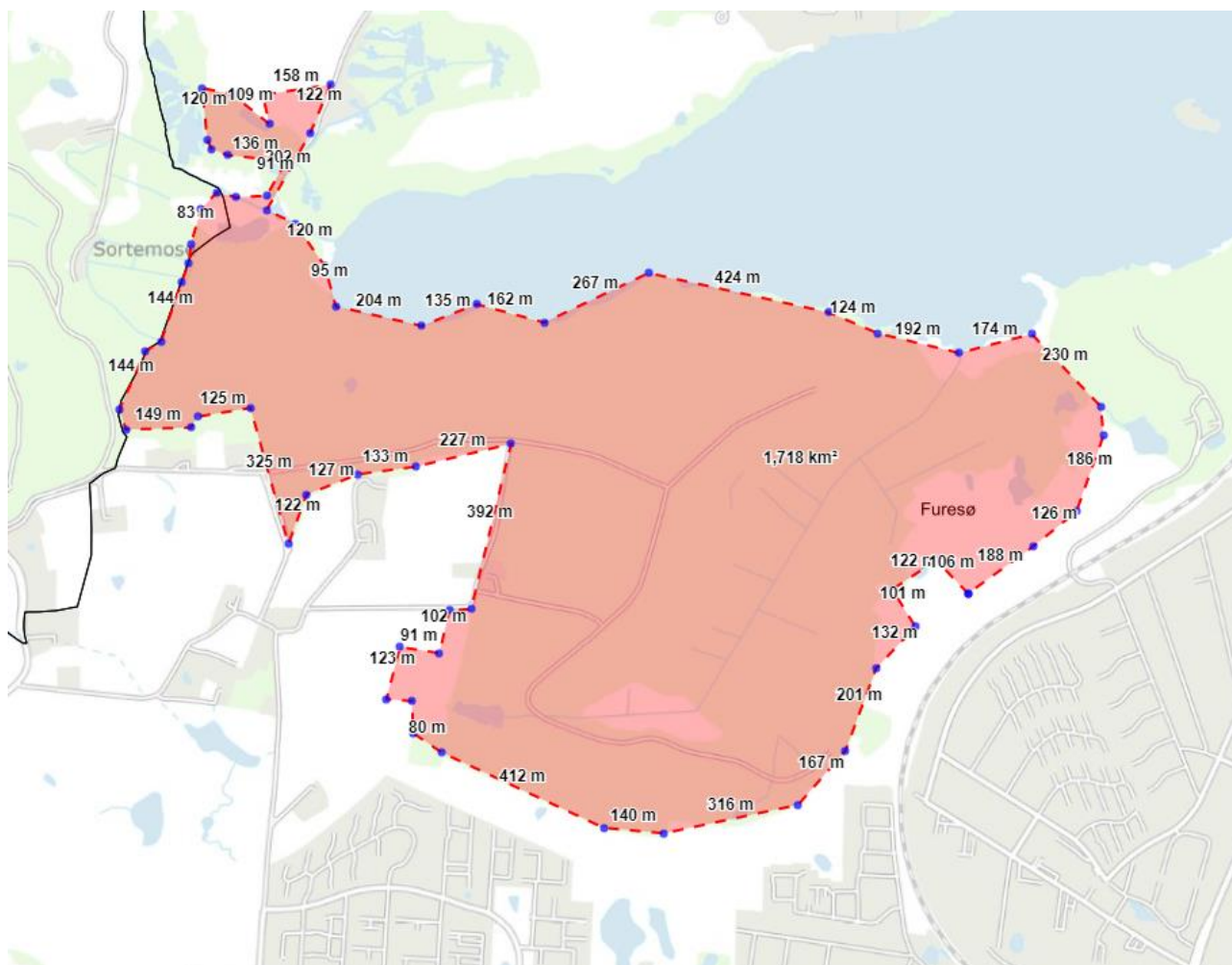
Desuden er sumpgræshoppe og flere guldsmede også sårbare arter som lige nu kan findes i området. Også meget fin botanik – særligt tidligere.

Ejerskab

Kommunen og Naturstyrelsen (og evt. Københavns Kommune) ejer matriklerne og alle parter har ved kontakt været åbne for at mødes og tale om planen for en koordineret naturindsats på områderne.

Morten Rosenvold Villadsen – biodiversitetsmedarbejder og borger i Furesø Kommune
Anders Adams – Naturforvalter i Gladsaxe kommune og borger i Furesø kommune

Forslag 2) Baunesletten, Ryget skov med Sækken, Sortemosen, Gretheshøj og overdrev ved Præstemosen, Kommunale og statslige arealer, 172 hektar. 8,5km hegn

Baunesletten, Ryget skov med Sækken, Sortemosen, Gretheshøj og overdrev ved Præstemosen, Kommunale og statslige arealer, 172 hektar. 8,5km hegn

Her udvides arealet betragteligt, så vigtige områder som Sortemosen, Ryget skov og Gretheshøj inklusive overdrevene medtages.

Flora vi har mistet i området i takt med tilgroning: Svineøje, orkideen Gøgeurt, Djævelsbid, Mose-vintergrøn, Engblomme m.fl.

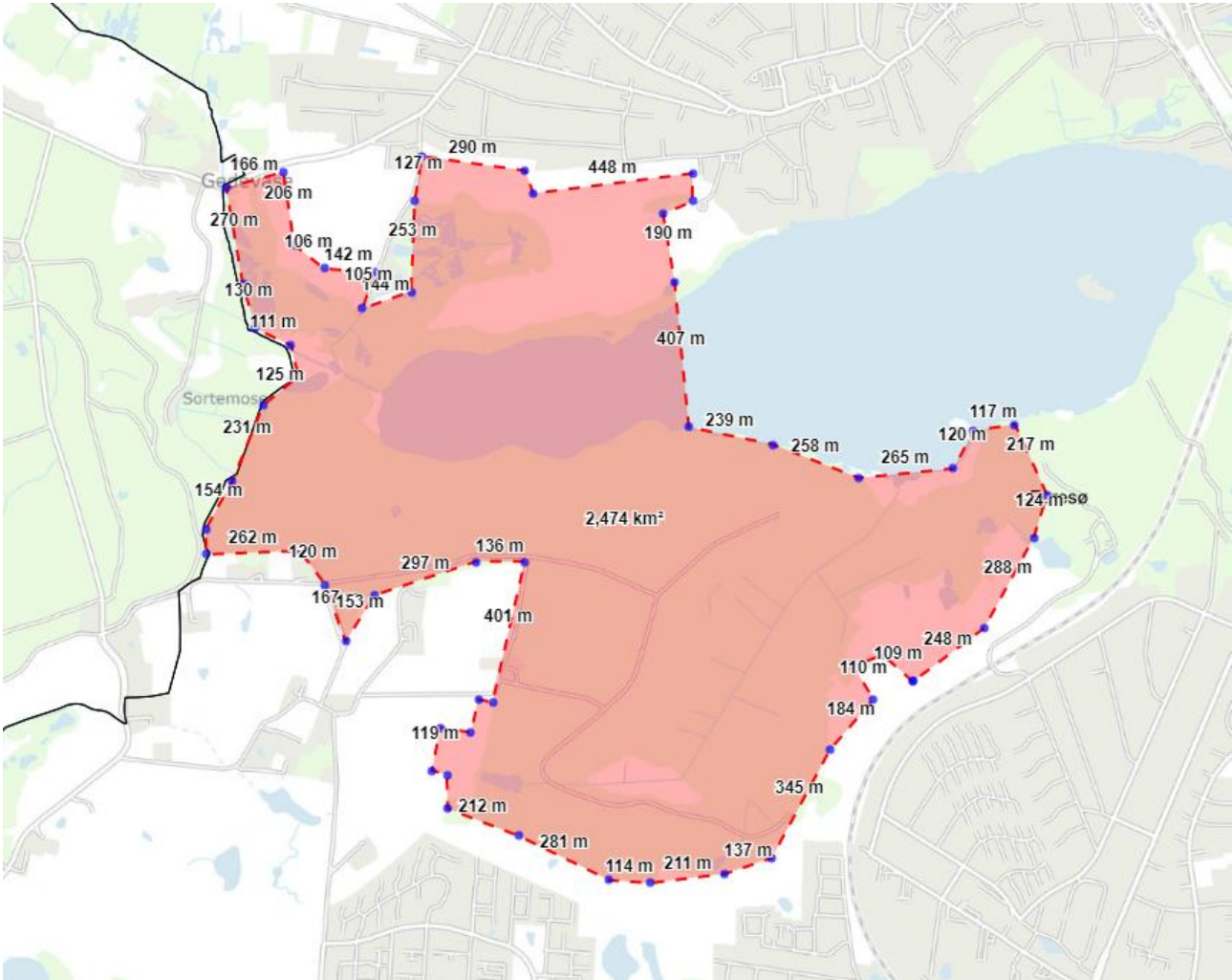
Sommerfugle vi har mistet i området: Isblåfugl, Svalehale, Engperlemorsommerfugl, Moserandøje, Mørk Pletvinge, Bølleblåfugl, Moseperlemorsommerfugl, Spættet Bredpande, Mosehøsommerfugl, Engblåfugl, Dukatsommerfugl m.fl., 18 arter (mindst). I Danmark er der i alt ca. 60 arter af sommerfugle.

Ejerskab

Kommunen og Naturstyrelsen er ejere af langt de største områder. Man kan med fordel inddrage de matrikler i Sortemosen, der er ejet af spejderne og de lokale beboere.

Morten Rosenvold Villadsen – biodiversitetsmedarbejder og borger i Furesø Kommune
Anders Adams – Naturforvalter i Gladsaxe kommune og borger i Furesø kommune

Forslag 3) Baunesletten, Ryget skov med Sækken, Sortemosen, Greteshøj, Præstemosen og enge og overdrev ved præstemosen, Kirkens jorde. Kommunale, statslige, private og folkekirkens arealer, samt en del af Farum sø. 247hektar, 9,7km hegn.

Baunesletten, Ryget skov med Sækken, Sortemosen, Greteshøj, Præstemosen og enge og overdrev ved Præstemosen, Kirkens jorde. Kommunale, statslige, private og folkekirkens arealer, samt en del af Farum sø. 247hektar, 9,7km hegn.

Her udvides området yderligere med vigtige mose og overdrevs arealer nord for Farum Sø. Blandt andet Præstemosen med særlige arter som rosmarinlyng og tørvemos-køllesvamp og den smalle stribe skov ved Farum Sø's nordkyst, som har en regionalt unik mængde veterantræer med meget høj biodiversitet.

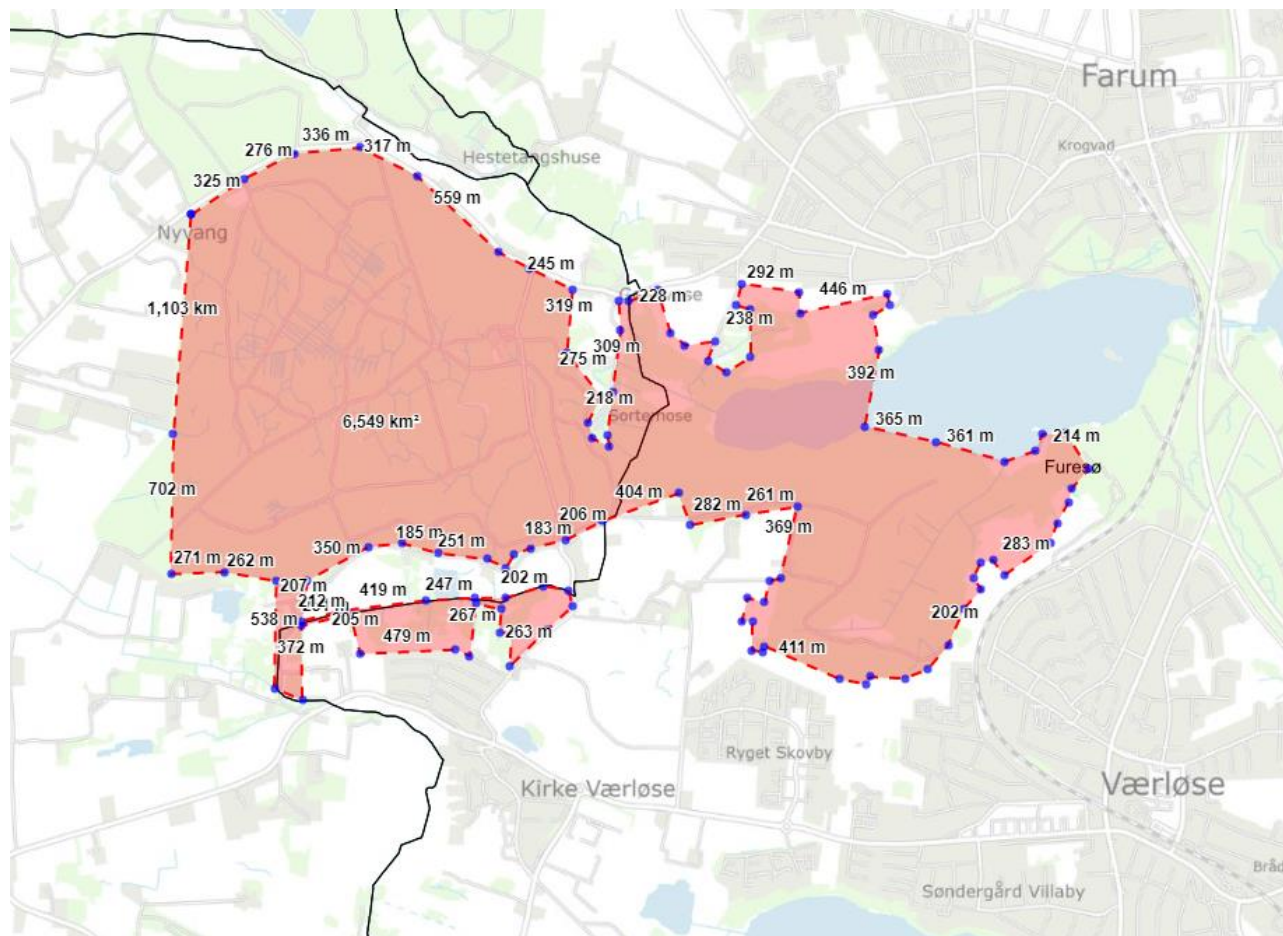
At lade en mindre del af Farum sø være uforstyrret område med en flydespærring, er en mulighed. Begrænsningen af friluftslivet skal naturligvis være velbegundet, og eksperter inden for fugle m.v. bør inddrages i vurdering om forslaget vil gavne de vilde arter i en grad, der retfærdiggør indskrænkningen i friluftslivet.

Ejerskab

Kommunen og Naturstyrelsen ejer størstedelen af arealet, men også private lodsejere, spejdere og Folkekirken er grundejere.

Morten Rosenvold Villadsen – biodiversitetsmedarbejder og borger i Furesø Kommune
Anders Adams – Naturforvalter i Gladsaxe kommune og borger i Furesø kommune

Forslag 4) Ganløse Ore, Oremosen, Præstemosen, Sækken, Ryget, Baunesletten, Sortemosen, Kirkens jorde og private jorde, 655 hektar 21,6km hegn

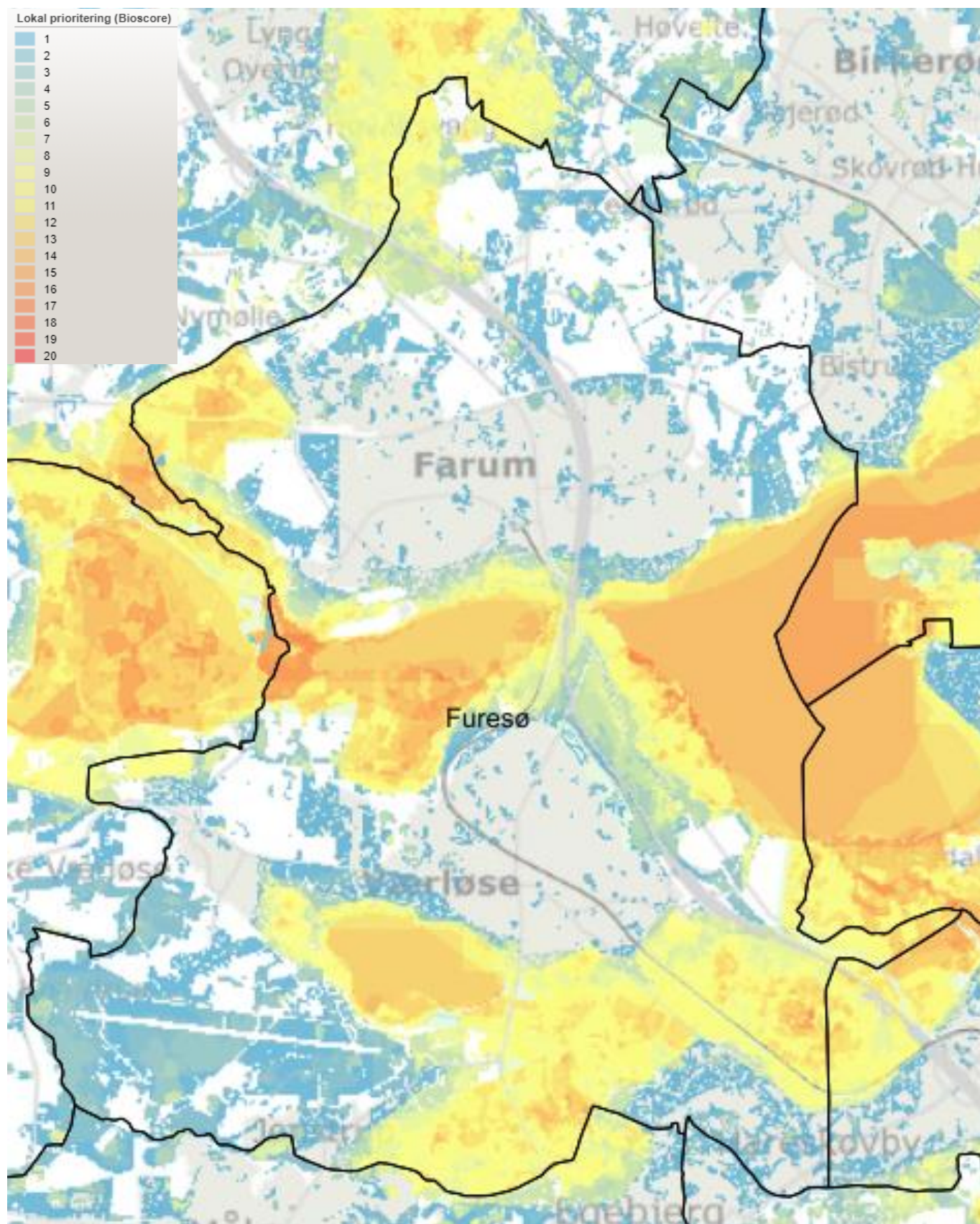
Her illustrerer vi, at ved at krydse en enkelt vej og en kommunegrænse, kan man i princippet skabe et kæmpe naturområde af national værdi.

Dette område har alt hvad der skal til for at kunne blive en naturnationalpark.

Mod syd er vist en række mindre områder i Oremosen, som ejes af Furesø Kommune og Naturstyrelsen. Disse områder trænger i den grad også til naturlig græsning.

I forslagene har vi præsenteret muligheder for at gøre noget aktivt for nogle af Furesø Kommunes vigtigste naturområder. Der er dog endnu flere mindre områder som trænger til en kærlig hånd. Ud over Oremosen er det områder som, Sydlejren, , Stavnholt, Nørreskoven, Kollekølle, Vulkanen, Enghaven og Størvolden.

Bioscorekortet der viser de mest værdifulde områder med størst behov for prioritering. Jo mørkere rød farve, jo højere biodiversitet.

Morten Rosenvold Villadsen – biodiversitetsmedarbejder og borger i Furesø Kommune
 Anders Adams – Naturforvalter i Gladsaxe kommune og borger i Furesø kommune

Grøn Plan 2013-2024

I den grønne plan 2013-2024 er det en målsætning at styrke biodiversiteten i kommunen, men desværre har kommunen tabt flere arter – og flere bestande af truede arter er forsvundet i selvsamme tidsrum.

Eksempler på tabt/nedadgående biodiversitet

Isblåfugl – Sidst set 2013 på golfbanen, The Scandinavian.

Dukatsommerfugl – sidst set 2015 på golfbanen, The Scandinavian.

Engperlemorsommerfugl – sidst set 2015, Gedevasebro.

Violetrandet Ildfugl – er gået fra 5-6 populationer til nu kun 2 med få individer og retningen er nedadgående.

Grøn Busksommerfugl – har mistet mindst 1 population i tidsrummet 2013-2024

Engblomme – forsvundet fra Gedevasebro der var sidste levested i kommunen

Tørveviol – meget fåtallig, nationalt truet sidste offentlige registrering 2019

Mark-tusindgylden – truet eller forsvundet i Allerød Lergrav (hvor der overgræsses og fodres intenst trods §3 beskyttet overdrev)

Arterne forsvinder – også fra Furesø kommunens naturarealer.

Kommunens ansvarsart har mistet 3 ud af 5 populationer de sidste 10 år. Der er nu 2 tilbage.

Der er kun 7-8 populationer tilbage på Sjælland, og forsvinder den kommer den aldrig tilbage.

Det er i sidste time, da ingen af populationerne er robuste. Tværtimod er de fåtallige og behov for særligt fokus.

Furesø kommune bruger Violetrandet ildfugl på plakater, logoer med mere.

Tiden er inde til at sætte handling bag ordene og

prioritere en forvaltning der baseret på ekspertviden (Natur 360, Butterfly conservation m.fl).

Morten Rosenvold Villadsen – biodiversitetsmedarbejder og borger i Furesø Kommune

Anders Adams – Naturforvalter i Gladsaxe kommune og borger i Furesø kommune